

SCI-CONF.COM.UA

CURRENT TRENDS IN SCIENTIFIC RESEARCH DEVELOPMENT

**PROCEEDINGS OF II INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
SEPTEMBER 19-21, 2024**

**BOSTON
2024**

CURRENT TRENDS IN SCIENTIFIC RESEARCH DEVELOPMENT

Proceedings of II International Scientific and Practical Conference

Boston, USA

19-21 September 2024

Boston, USA

2024

UDC 001.1

The 2nd International scientific and practical conference “Current trends in scientific research development” (September 19-21, 2024) BoScience Publisher, Boston, USA. 2024. 414 p.

ISBN 978-1-73981-122-8

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Current trends in scientific research development. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Boston, USA. 2024. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/ii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-current-trends-in-scientific-research-development-19-21-09-2024-boston-ssha-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: boston@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2024 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2024 BoScience Publisher ®

©2024 Authors of the articles

47.	<i>Kravchuk V., Yakovenko M.</i>	290
	ADVANCED TEXT ANALYTICS USING PYTHON'S NATURAL LANGUAGE TOOLKIT (NLTK) FOR LARGE-SCALE CORPUS ANALYSIS	
48.	<i>Бабій І. М., Наливайко М. Я.</i>	298
	СЕМАНТИКА ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОРІВНЯНЬ У ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ ЮРІЯ АНДРУХОВИЧА	
49.	<i>Бондарєва А. О.</i>	305
	ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У АНГЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ТЕКСТАХ АЕРОКОСМІЧНОЇ ТЕМАТИКИ	
50.	<i>Рута А. Є., Ігіна О. В.</i>	309
	РОЛЬ ЕПІГРАФІВ У ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ РОМАНІ ОДРІ НІФФЕНЕГГЕР «ДРУЖИНА МАНДРІВНИКА У ЧАСІ»	
PHILOSOPHICAL SCIENCES		
51.	<i>Ковбасюк Ю. В.</i>	316
	ПАРАДИГМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ БІЗНЕСУ	
ECONOMIC SCIENCES		
52.	<i>Ilichov A.</i>	320
	SOCIO-ECONOMIC EFFECT OF THE DEVELOPMENT OF COMMUNAL TRANSPORT	
53.	<i>Seniuk Ye. O., Melnychuk V. E.</i>	323
	APPLICATION OF MACHINE LEARNING IN ECONOMIC FORECASTING	
54.	<i>Газуда Л. М., Газуда М. В., Герцег В. А.</i>	328
	ОСОБЛИВОСТІ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ	
55.	<i>Газуда С. М., Білей Є. В.</i>	332
	МАРКЕТИНГОВА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ	
56.	<i>Єрмоленко А.</i>	336
	МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА	
57.	<i>Живко З. Б., Стадник М. Є., Горбань А. Б.</i>	341
	ПРОБЛЕМАТИКА ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ВІЙНИ	
58.	<i>Ігнашкіна Т. Б., Яковлев В. А.</i>	351
	ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЙ З УРАХУВАННЯМ ФЕНОМЕНУ СИНЕРГІЇ	
59.	<i>Майстренко А. С., Назарова К. О.</i>	359
	АНАЛІТИЧНІ НОВАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОГО АУДИТУ КОМПАНІЙ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	

**СЕМАНТИКА ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОРІВНЯНЬ У ПОЕТИЧНИХ
ТЕКСТАХ ЮРІЯ АНДРУХОВИЧА**

Бабій Ірина Михайлівна,

к.філол.н., доцент,

Наливайко Марія Ярославівна,

к.філол.н., доцент,

Тернопільський національний педагогічний

університет ім. Володимира Гнатюка,

м. Тернопіль, Україна

Анотація. Предмет розгляду статті – порівняння в поезії Юрія Андруховича. Проаналізовано семантику та граматичні форми вираження порівнянь, виділено суб'єктну та об'єктну частини порівняльних конструкцій, простежено особливості їх функціонування в поетичному дискурсі письменника. Як засвідчив здійснений аналіз, порівняння найчастіше оформлені як порівняльні звороти та підрядні речення у складнопідрядних реченнях. Виділено емоційно-експресивну та оцінну роль порівнянь у поезії Юрія Андруховича.

Ключові слова: порівняння, порівняльна конструкція, семантика, суб'єкт порівняння, об'єкт порівняння, порівняльний зворот.

В останні десятиріччя посилився науковий інтерес до вивчення мови художніх творів письменників через призму формування авторського ідіостилю. У сучасній лінгвістиці помітно активізувалися дослідження образних засобів у художніх текстах. Предмет нашого аналізу – порівняння в поезії сучасного українського письменника Юрія Андруховича, творчістю якого захоплюється не одне покоління читачів.

Лірика митця – «концептуальне втілення новітніх ідей в українській поезії кінця ХХ – початку ХХІ ст. Поетичні збірки «Небо і площі» (1985), «Середмістя» (1989), «Екзотичні птахи і рослини» (1991) та ін. – багатолікі та

багатоперсонажні, їх витoki – кардинальне переосмислення дійсності на засадах, цілковито відмінних від реалістичних. Провідні ідеї поет сформулював у «Апології блазнеади (12 тез про самих себе)» (1991). Ці дванадцять тез - синтезоване уявлення про лірику та способи відтворення почувань ліричного героя. Серед них привертають увагу такі засади: карнавальність, урбаністичність, національність та філологічність» [1, с. 267-268].

Мета статті – здійснити структурно-семантичний аналіз порівняльних конструкцій у поезії Юрія Андруховича, описати особливості їх функціонування у поетичних текстах письменника. Матеріалом для дослідження послужать поезії у книгах: «Екзотичні птахи і рослини» (1991 р.), «Моя остання територія» (2009 р.).

Для реалізації мети необхідно розв'язати такі завдання: 1) виявити порівняльні конструкції в поезії Юрія Андруховича; 2) описати їх семантику; 3) охарактеризувати способи граматичного оформлення порівнянь; 4) простежити стилістичну роль порівнянь у поезії Юрія Андруховича.

У сучасному мовознавстві вивчення порівнянь – багатоаспектне. Науковці аналізують їх з погляду семантики, структури, функцій, граматичного оформлення тощо. Порівняння досліджували такі мовознавці: І. Кучеренко, С. Рошко, Л. Голоюх, Н. Сологуб, С. Єрмоленко, Л. Пустовіт, Г. Сюта, Н. Сидяченко, М. Заборна, Є. Павленко та ін.

Порівняння – «фігура мови, що полягає у зображенні особи, предмета, явища чи дії через найхарактерніші ознаки, які є органічно властивими для інших: дівчина струнка, як тополя; волошки сині, як небо; надворі тепло, як улітку тощо» [2, с. 469].

Порівняння складається з трьох основних компонентів: суб'єкта порівняння, тобто того, що порівнюють; об'єкта – того, з чим порівнюють; ознаки, на основі якої здійснюється порівняння.

У поезії Юрія Андруховича простежуємо вживання великої кількості порівнянь. Представлено широкий корпус суб'єктів порівняльних конструкцій. Ними можуть виступати предмети, їхні ознаки («Шатро – мов помаранч»

[4, с. 57]; «*сірник колючий, як цвях*» [4, с. 44]); природа, природні явища, рослинний світ («*Липи в час доцвітання – гаснучі зорі*» [4, с. 43]; «Відчуваю: зараз (а *сніг, як вата*)» [4, с. 64]).

Нерідко порівняння характеризують дії, процеси («Отак ми *йшли, немов сліпі у море, — // І ти, і я, і всі навколо нас...*» [4, с. 38]; «І в нас був Ігор, він *сурмив, як ас*» [4, с. 38]; «І вони в поході *співають* приблизно так, *Як ангели у небі нічні херувимські концерти*» [4, с. 82]).

Часто порівняння вживає Юрій Андрухович для зображення зовнішнього вигляду, портрету людини, рис характеру («*невільницю каже маю зі шкірою какао*»; «*Ти, схожий на крука. Ти майже крук*»).

У поетичних рядках письменника цікаві образи створюють порівняння, які характеризують абстрактні поняття, психологічний стан ліричного героя, наприклад: «*недремна, мов радар, чигала зрада*»; «*наша змора нічна ти давиш на дух як магніт // Прогорів у зlobі своїй ніби отруєний гніт*».

У віршах Юрій Андрухович часто описує місто, для цього вживає незвичні, оригінальні порівняння, які варто вважати індивідуально-авторськими, наприклад: «*та зачинене місто, мов острів прокази*» [3, с. 17]; «*Місто немов сузір'я*» [4, с. 47]; «*з розпуки позіхнуло трагічне місто Львів, // мов гер тасмний радник над аркушем реляції*» [4, с. 28].

Різноманітною за семантикою є об'єктна частина виокремлених у поезії Юрія Андруховича порівняльних конструкцій. Виявлені об'єкти зіставлень можна об'єднати в кілька тематичних груп. Так, представлено частотну групу об'єктів-назв осіб, серед них поширені об'єкти, які є:

- назвами людей за діяльністю, фахом: *мов мандрівні актори, як воскреслі пілоти, мов пастир, мов сапер, немов анатом* («і благав, *мов пастир, що кличе у секту* [3, с. 34]; «Хоч ми й були, *мов мандрівні актори*» [4, с. 38]; «а він порожній наче дух і чуйний *мов сапер*» [3, с. 30];

- назвами людей за зовнішніми ознаками, особливостями людей: *немов сліпі* («Отак ми йшли, *немов сліпі у море*» [4, с. 38]);

- назвами людей за національністю, місцем проживання: *мов*

парижанки, як в татар («пражанки пахнуть, мов *парижанки*» [3, с. 12]; «*як в татар* («в них дух, як мова, в них мова, як в татар» [4, с. 85]);

- назвами людей за оцінними характеристиками: як *ас*, як *шарлатана і блазня* («І в нас був Ігор, він сурмив, як *ас*» [4, с. 38]; «У нас під Львовом тебе скинули з неба недавно, // як *шарлатана і блазня, як мотлох*, словом» [4, с. 81]);

- власні назви людей, імена апостолів, відомих діячів: мов *Каїн*, мов *Петро*, як *Бога Яків* («і дрижиш мов *каїн брате каїн*» [3, с. 27]; «Я коло входу став з ключами, мов *Петро*» [4, с. 57]; «але я потроху поборов спокуси, як *Бога Яків*» [4, с. 77].

У поезії Юрія Андруховича об'єктами зіставлень нерідко виступають назви предметів, а саме: назвами одягу (очі зітліли, мов *одежа*; наче *вишиванка*); назвами продуктів харчування (їхня кров – *узвар*; вона відкладає століття мов *яйця*; мов *корж*; життя, як *медівник*); назвами металів, корисних копалин, будівельних матеріалів (чорне небо, *ніби графіт*; летиш мов *камінь*; шукаємо любов як *золото* в ріці).

У поезії Юрія Андруховича заманіфестовано частотну групу об'єктів – абстрактних назв: найменувань процесів, дії («і світ на світанку побачиш, мов *тайну*»; ознак, властивостей («є парасольки чорні, як *провінційні гризоти*»).

«В Андруховичевих текстах відлунюють десятки інших текстів, його цитатність, фрагментарність, автоцититування свідчать про філологічність поезії і вимагають від читача абсолютної зосередженості та ерудованості, щоб через складну систему внутрішніх асоціацій та алегорій вслухатися у головні ідеї його лірики» [1, с. 270].

Оригінальні образи створюють порівняння, в яких описувані предмети та явища автор порівнює з музичними інструментами, з танцями, мистецькими жанрами, як наприклад, у таких уривках: «В лісах застає мене темна година, // Як *музика* в місті зненацька за рогом» [4, с. 39]; (Балконне крило ажурне // Й *сентиментальне, мов танго...*)» [4, с. 19]; «Ми так жили, немов співали *джаз*» [4, с. 37]; «іде молодичка з косою кривою ставайте свічками // як буква і дух або

блазенський *бубон* і *буф*» [4, с. 51]. Такі порівняння можна вважати індивідуально-авторськими.

Численну групу в поезії Юрія Андруховича становлять метафоричні порівняння, наприклад: «я – просто *пісенька* твоя моє світило золоте» [4, с. 18]; «є парасольки чорні, як *провінційні гризоти*» [3, с. 10]; «шукаємо любов як *золото в ріці*» [4, с. 27]; «абетку починаєм *ніби еру* // вчимось писати спалахи червоні» [3, с. 43]; «а він порожній *наче дух* і чуйний мов сапер» [3, с. 30] та ін.

Репрезентативною є група об'єктів – географічних назв, водойм, міст, регіонів: «така нирвана вічний кайф достоту як *париж*» [3, с. 28]; «перед Оперним. В центрі. Проспект Бу-Ба-Бу мов *ріка!*» [4, с. 65]; «музика йде навек, мов у *Почаїв*» [3, с. 50]; «Дивен смак і дух його, палений, мов *Поділля*» [4, с. 68].

«У літературному процесі кінця ХХ – початку ХХІ ст. Юрій Андрухович - одіозна постать. Йому вдалося змалювати цілу галерею «змаргалізованих шляхтичів чи шляхетних маргіналів», найвигадливіше бароко у його творах переплітається із карнавальним блазнюванням, змінюючи міста і жанри. «Андрухович – залюблений у минуле поет! Андрухович – поет-колекціонер естетизованого минулого» (В. Неборак). У його доробку – галерея образів, запозичених із давніх культурних пластів і змальованих в апокаліптичному світі, що руйнується на їхніх очах» [1, с. 266].

Цікаві смислові навантаження містять порівняльні конструкції, в яких об'єктами зіставлень виступають релігійні, біблійні назви, наприклад: «і за ширмою спав, *наче ангел на цвяхах*» [3, с. 11]; «І вони в поході співають приблизно так, // *Як ангели у небі нічні херувимські концерти*» [4, с. 82]; «це марш нагрітих тіл жагучих мов *коран*» [3, с. 13].

Виявлені в поезії Юрія Андруховича порівняння виступають у таких граматичних формах:

1) найчастіше порівняльним зворотом: поширеним («губи твої холодні *наче прозорі вінця*»; «Хоч ми й були, мов *мандрівні актори*, // І в нас був Ігор, він сурмив, як ас») і непоширеним («Невблаганна зелень зійшла, як *мор*, як

потоп, як піна, слизька на дотик»; «в них дух, як мова, в них мова, як в татар») зі сполучниками *мов, немов, як, наче, неначе* і под.;

2) формою орудного відмінка («*Кущем небесним* зацвіла ясна ілюмінація, // *Остроги в тебе срібляні*»; «погойдаєшся *чорною грушею* павлику пане»);

3) підрядним реченням у складнопідрядному («Скоро свято – вся столиця закипіла так, // *мов повстали гнані і голодні*»);

4) описовими порівняльними конструкціями зі словами нагадувати, здаватися, схожий, подібний та ін. («спіткаєш інколи блудницю, // більше схожу на труну»; «я собі здаюся майже трамваєм»; «Я нагадую псиська, // Що потрапив на слід цитрин, бананів»; «Ти, схожий на крука. Ти майже крук»).

У сучасному мовознавстві порівняння традиційно поділяють на сполучникові (ті, що утворені за допомогою сполучників) і безсполучникові (які не містять сполучники). Як свідчать наші спостереження та статистичні дані, у поезії Юрія Андруховича домінують сполучникові порівняння, найчастіше це порівняльні звороти та підрядні речення у складнопідрядних реченнях.

У своїх творах «письменники застосовують порівняння для розкриття ознак, рис, образної характеристики одного предмета чи явища через зіставлення їх з іншими предметами чи явищами, яким притаманні ці ознаки, риси» [5, с. 123]. У віршах Юрія Андруховича порівняння виступають вагомим образним засобом. Часто вони виконують емоційно-експресивну роль, створюють глибокі психологічні образи, виражають душевний стан ліричного героя, наприклад, у таких уривках: «ставало від того світу нудно, як од жовтухи»; «І немов над коліями долі я // б'юсь чолом»; «а ми – мов лишаї на тілі людства – // голодні, геніальні і живі».

У поетичному дискурсі Юрія Андруховича порівняння часто виконують оцінну роль, нерідко виражають при цьому авторське ставлення (позитивне чи негативне) до описуваних предметів, явищ, людей. Так, свій осуд до певних дій героя, зневагу до нього письменник передає в уривку: «Зіновій Блюм, король шинків і яток, ... // літав по крамарях, немов утир, // і, ніби кров, смоктав із них

податок... // По лікті у кишках, *немов анатом*, // Навчився водку жрать» [3, с. 52].

Для підсилення експресії, влучності та вичерпності зображення Юрій Андрухович уживає фразеологічні порівняння, наприклад: «а нині в місті глухо, *наче в лісі*»; «А бачиш, *мов у сні*, своє лице в ріці»; «випустив на світ // Знічев'я, *мов на сміх*, цих власників копит».

«Діапазон критичних відгуків про твори письменника – від захисту до несприйняття, однак незаперечним залишається те, що творчість Ю. Андруховича – оригінальне явище українського літературного процесу, що вплинуло на становлення нового контексту, еkleктичного, постмодерного, актуального, суперечливого і водночас цілісного» [1, с. 280]. Цікавою та оригінальною є система художніх засобів мовотворчості письменника.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Історія української літератури ХХ – поч. ХХІ ст.: навч. посіб. У 3 т. / за ред. В. І. Кузьменка. Т. 3. Київ: Академвидав., 2017. 544 с.
2. Українська мова. Енциклопедія. Київ: «Укр. енцикл.», 2000. 752 с.
3. Андрухович Ю. Екзотичні птахи і рослини: Поезії. Київ: Молодь, 1991. 104 с.
4. Андрухович Ю. Моя остання територія. Вибрані твори: Поезія, проза, есеїстка. Львів: ЛА «Піраміда», 2009. 308 с.
5. Бабій І. Семантико-естетична парадигма назв кольоріву сучасній українській мові (на матеріалі художньої прози ХХ ст.): монографія / за наук. ред. проф. Н. М. Сологуб. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2021. 238 с.